

Vrouwen met een Marokkaanse immigrantenachtergrond, dragers van collectieve praktijken

In de geschiedenis van de Marokkaanse immigratie naar België werden vrouwen aanvankelijk gezien als de echtgenotes van arbeiders die naar België kwamen in het kader van gezinshereniging. Op het niveau van het Belgische overheidsbeleid werd niets ondernomen om deze vrouwen te integreren in de arbeidsmarkt door middel van taal-, beroeps-, of certificeringsopleidingen. Om een reeks obstakels te overwinnen, richtten deze migrantenvrouwen in 1977 de Association des Femmes Marocaines (AFM) op. De AFM begon met het informeren en verdedigen van hun burger- en arbeidsrechten.

Sindsdien zijn er andere groepen gevormd. De steun van de groep op dagelijkse basis, en nog meer op moeilijke momenten in het leven, is cruciaal. **Samenkomen met anderen, met elkaar kunnen praten, haalt 'die rondspinnende gedachten' uit je hoofd.** Soms leidt de zoektocht naar steun (en zingeving) ertoe dat ze zich meer tot hun geloof wenden. De moskee en de mogelijkheden die deze biedt om anderen te ontmoeten, spelen ook een doorslaggevende rol in het leven van sommige Marokkaanse vrouwen.

Een van de spraakmakendste initiatieven is AWSA-BE (Arab Women's Solidarity Association-Belgium), opgericht in 2006: een seculiere, gemengde vereniging gevestigd in Brussel die wordt geleid door vrouwen van allochtone afkomst die bepaalde sociale kwesties willen aanpakken en op de politieke agenda zetten, zoals ecologie in volkswijken en de rechten van moslimvrouwen, maar ook interculturele ontmoetingen willen bevorderen, zoals conferenties en Arabische taalcursussen.

Een ander voorbeeld is Bledarte, een collectief dat onlangs werd opgericht door jonge vrouwen van allochtone origine om de "dekolonisatie van mentaliteiten via kunst en cultuur te promoten in een Belgische samenleving die doordrenkt is van koloniale geschiedenis en racistische stereotypen." De naam combineert de vrouwelijke vorm van het woord 'bledard' uit de omgangstaal, wat een immigrant uit Noord-Afrika betekent, met het woord 'kunst.' Door middel van festivals, avonden, workshops en ateliers zet het collectief de schijnwerpers op geracialiseerde mensen, LGBTQIA+ personen, vrouwen, en iedereen die zich slachtoffer voelt van het dominante systeem.

Zelfbepaling en zelforganisatie zijn de kenmerken van deze verenigingen en collectieven. De collectieven die zijn opgericht door de jongere generaties vrouwen met een migrantenachtergrond vormen stuk voor stuk antwoorden die ze proberen te formuleren op de soms tegenstrijdige verplichtingen vanuit de privésfeer, de publieke sfeer, en de school.

.....